

Umocowanie prawne Instruktorów Żeglarstwa PZŻ - Nowości prawne

---

Nadesłany przez: wroobel

Przesłany: : 25.04.2004, 8:00:00

Analiza i Propozycje Aneksu do:

1. Rozporządzenia MEN z dnia 27.06.2001r. w sprawie kwalifikacji, stopni i tytułów zawodowych w dziedzinie kultury fizycznej oraz szczegółowych zasad i trybu ich uzyskiwania, oraz
2. Rozporządzenia MENiS z dnia 20.12.2002r. zmieniającego rozporządzenie MEN dnia 27.06.2001r.

w aspekcie praktycznego zastosowania do Instruktorów Żeglarstwa PZŻ.

Rafał Jan Krause

MATERIAŁ DO KONSULTACJI ŚRODOWISKOWEJ:

1. Wprowadzenie
2. Analiza dokumentu
3. Proponowany aneks
4. Podsumowanie

WPROWADZENIE

Regulacje prawne dotyczące kształcenia i działalności zawodowych instruktorów żeglarstwa są jak najbardziej uzasadnione, wręcz konieczne nie tylko z uwagi na fakt istnienia tej grupy zawodowej na rynku pracy ale również w kontekście profesjonalnego przygotowania zawodowego w tej dziedzinie dla kandydatów na instruktorów, oraz konieczności podnoszenia swoich kwalifikacji zawodowych przez praktykującą już od wielu lat kadry instruktorskiej Polskiego Związku Żeglarskiego.

Aktem prawnym obligującym do regulacji powyższego zagadnienia była i jest Ustawa z dnia 18.01.1996r. o kulturze fizycznej (Dz.Ust. nr 25).

W rozdziale 8 Art.44 pkt. 1 - określa się, iż kadry kultury fizycznej stanowią osoby posiadające kwalifikacje zawodowe m.in. instruktora lub uprawnienia w tym zakresie określone odrębnymi przepisami, a także w pkt. 3 obliguje się Prezesa (ówczesnego) UKFiT-u do określenia w drodze zarządzenia, kwalifikacji, stopni i tytułów zawodowych oraz zasad i trybu ich uzyskiwania.

Powyższe zarządzenie Prezesa UKFiT-u z dnia 15.07.1997r. weszło w życie w lipcu 1997 roku. Niestety nie dotyczyło ono instruktorów (nauczycieli) w wielu dziedzinach m.in. w żeglarstwie z uwagi na fakt, iż nie był konsultowany z zainteresowaną stroną.. Zwrócił na to uwagę Polski Związek Żeglarski (pragnący uregulować temat) w swoich wystąpieniach:

- do Prezesa Urzędu Kultury Fizycznej i Turystyki z dnia 13.05.1998r.
- do Prezesa Urzędu Kultury Fizycznej i Sportu z dnia 16.05.2001r.
- do Ministra Edukacji Narodowej z dnia 20.06.2001r.

Polski Związek Żeglarski na bazie swoich blisko 80 lat doświadczeń opierając się na kadrze doświadczonych żeglarzy, pedagogów, metodyków, prawników, autorytetów w wielu dziedzinach wypracował sprawdzoną przez kilkadziesiąt lat formułę Instruktora Żeglarstwa który zapewnia nie tylko rzetelne przygotowanie powierzonych sobie kursantów do samodzielnego i bezpiecznego żeglowania po śródlądowych i morskich drogach wodnych i to w sposób znajdujący uznanie również za granicą ale co wydaje się bardzo istotne - wychowuje tę cześć młodego pokolenia z którą ma kontakt poprzez żeglarstwo. Dlatego tym bardziej niezrozumiałe wydaje się w przeszłości nie

konsultowanie z PZŻ opracowywanych przez odpowiednie urzędy rozporządzeń dotyczących właśnie kadry instruktorskiej.

Z tego właśnie powodu doszło ponownie do przeoczenia w najnowszym rozporządzeniu MEN z dnia 27.06.2001r. (przytoczonego w tytule) sprawy kwalifikacji instruktorów żeglarstwa którzy mają realizować w aspekcie szkoleniowym Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 12.09.1997r. w sprawie uprawiania żeglarstwa, w którym Rada Ministrów (na podstawie art.53 ust. 2 ustawy z dnia 18.06.1996r. o kulturze fizycznej) obliuguje do tego Polski Związek Żeglarski poprzez instruktorów żeglarstwa PZŻ.

ANALIZA DOKUMENTU - w części dotyczącej instruktora rekreacji specjalności żeglarstwo

Do szkolenia żeglarzy (ubiegających się o uprawnienia do prowadzenia jachtów na śródlądowych i morskich drogach wodnych) potrzebni są doświadczeni, wszechstronnie przygotowani specjaliści - nauczyciele żeglarstwa (instruktorzy) którzy nie tylko przygotowują do czasami trudnej, a na pewno bardzo odpowiedzialnej funkcji skipperów - kapitanów jachtów śródlądowych i morskich ale na pewno mogą i wychowują adeptów żeglarstwa!

Instruktor rekreacji ruchowej w specjalności - żeglarstwo powszechne!? Nie jest w swoim założeniu instruktorem jakim był i jest wypracowany i sprawdzony przez dziesięciolecia doświadczeń, model instruktora żeglarstwa PZŻ.

Samo określenie tytułu zawodowego instruktora rekreacji ruchowej w specjalności - żeglarstwo powszechne jest nieco enigmatyczny i nie bardzo konsekwentny! Jeśli zdefiniujemy je jako pospolite, zwyczajne [łac. vulgaris] w znaczeniu - ogólnodostępne to jak zapatrywać się na inne dziedziny - specjalności instruktorów rekreacji (np. kolarstwo, kręglarstwo) wymienione w dokumencie.

Czy powyższe nie są już ogólnie dostępne? W odniesieniu do tytułów zawodowych to właśnie one określają przeznaczenie lub wykorzystanie samej dziedziny (np. instruktor dyscypliny sportu czy instruktor sportu osób niepełnosprawnych) w przeciwnym razie MEN musiałby określić dokładniej dziedziny żeglarstwa z uwzględnieniem zastosowania ich jak: żeglarstwo sportowe, żeglarstwo korekcyjne (w tym rehabilitacyjne i resocjalizacyjne), żeglarstwo rekreacyjne i turystyczne, żeglarstwo deskowe itd. Oczywiście takiego podziału jednak MEN w swoim rozporządzeniu nie stosuje.

Do uzyskania kwalifikacji instruktora - nauczyciela żeglarstwa, który ma w założeniu również poza działalnością szkoleniową, wychowywać lub korygować poprzez żeglarstwo, postawy społeczne młodych ludzi, kształtować przy pomocy żeglarstwa ich osobowość. Do tego predysponuje niewątpliwie zawodowe przygotowanie i praktyka pedagogiczna co nie zostało w pełni uwzględnione w par.7 rozporządzenia .To nieco dyskryminuje pedagogów, psychologów, socjologów mimo ich dodatkowego często specjalistycznego - żeglarskiego przygotowania i doświadczenia, które często wykorzystują jako "żeglarscy wychowawcy".

PROPONOWANY ANEKS

Coraz bardziej widoczna brutalizacja życia, zataczające coraz większy krąg patologie społeczne, brak rzeczywistych, pozytywnych autorytetów, brak zainteresowań itp. Powoduje, iż między innymi właśnie żeglarstwo było jest i będzie doskonałym środkiem dla socjalizacji i resocjalizacji części sfrustrowanej młodzieży. To z kolei nakłada dodatkową odpowiedzialność i wyzwania dla pragnących pracować z młodzieżą na wodzie doświadczonych żeglarzy.

Biorąc pod uwagę powyższe zagadnienia jak i te przytoczone na wstępie, a dotyczące specyfiki pracy

- działalności instruktora żeglarstwa jako nauczyciela pewnego rodzaju rzemiosła jak i swoistej filozofii, przesłania jakie niesie samo żeglarstwo i warunków w jakich realizowane jest to zadanie, powoduje, iż formuła instruktora żeglarstwa jako INSTRUKTORA ZWIĄZKU SPORTOWEGO realizującego poniższe postulaty:

- profesjonalnego przygotowania kursanta do manewrowania jachtem na każdym akwenu i w każdych warunkach (w zależności od stopnia szkolenia)
- optymalnego przekazania mu niezbędnej wiedzy w zakresie bezpiecznej żeglugi i przepisów (w tym międzynarodowych)
- atrakcyjnego przedstawienia adeptowi kultury żeglarskiej, marynistycznej, historii, tradycji w ramach szeroko rozumianej edukacji regionalnej i marynistycznej,
- rzeczywistego, pozytywnego oddziaływania jako wychowawca na swoich podopiecznych przy pomocy bogatych środków jakie daje wychowanie poprzez żeglarstwo jak i przede wszystkim własnych atrybutów osobowościowych jest w pełni uzasadniona i historycznie utrwalona. Wychowawcza i popularyzatorska działalność Polskiego Związku Żeglarskiego (w tym głównie kadry instruktorskiej) trwa już 77 lat! W powyższym aspekcie działalności instruktorskiej oraz jej wielowymiarowego i interdyscyplinarnego charakteru, przypisanie prawne do tytułu instruktora rekreacji ruchowej w specjalności żeglarstwo powszechne! byłoby w opinii Polskiego Związku Żeglarskiego jak i samej rzeszy kilku tysięcy praktykujących od wielu lat instruktorów - wychowawców (nauczycieli żeglarstwa) krzywdzące i nieuzasadnione społecznie jak i historycznie. Należy zaproponować uzupełnienie rozpatrywanego rozporządzenia MEN o wnioskowany tytuł - instruktora związku sportowego (w par.2.2 pkt. 5) Następnie w konsekwencji w odpowiednich paragrafach:

1. Instruktorem związku sportowego może być osoba, która:

- ukończyła studia wyższe o kierunku i specjalności, których program obejmuje przygotowanie pedagogiczne lub wychowanie fizyczne, turystyka i rekreacja, a także posiada odpowiedni patent żeglarski (nadany na podstawie Rozp. RM z 12.09.1997r.) oraz zdała egzamin końcowy (z zakresu specjalistycznego programu szkolenia Instruktorów Związku Sportowego)
- posiada co najmniej średnie wykształcenie, a także posiada odpowiedni patent żeglarski - sternika jachtowego (nadany na podstawie Rozp. RM z dnia 12.09.1997r.) oraz ukończyła specjalistyczny kurs instruktorów nauczycieli żeglarstwa i zdała egzamin końcowy.

Do wniosku o wydanie legitymacji Instruktora Związku Sportowego należy dołączyć potwierdzony odpis dokumentu stwierdzającego posiadane wykształcenie, świadectwa ukończenia kursu specjalistycznego lub zdania egzaminu końcowego (w przypadku osób z pkt. 1 ust. 1), a także potwierzonego odpisu odpowiedniego patentu żeglarskiego (nadanego na podstawie Rozp. RM z dnia 12.09.1997r.)

Osoby ubiegające się o potwierdzenie uzyskanych przed dniem wejścia w życie rozporządzenia uprawnień instruktora żeglarstwa lub młodszego instruktora żeglarstwa składają odpowiedni wniosek o wydanie legitymacji instruktora związku sportowego.

Do wniosku o którym wyżej mowa, należy dołączyć dokument potwierdzający uzyskane poprzednio uprawnienia, oraz zaświadczenie o odbytej praktyce instruktorskiej wystawione przez Okręgowe Związki Żeglarskie lub Polski Związek Żeglarski (np. Komisja Szkolenia Instruktorów). Z zastrzeżeniem, że osoby, które uzyskały kwalifikacje młodszego instruktora żeglarstwa na podstawie dotychczasowych przepisów powinny odbyć staż asystencki i po pozytywnym zaliczeniu stażu powinny przystąpić (w okresie do 2 lat) do egzaminu końcowego (z zakresu specjalistycznego programu szkolenia instruktorów związku sportowego).

WNIOSKI

Polski Związek Żeglarski realizował i realizuje w pełni wytyczne rozporządzenia z paragrafu 15 pkt.1.

w odniesieniu do wymiaru 150 godzin realizowanych co najmniej w dwóch sesjach szkoleniowych na długo przed wejściem w życie przytaczanego rozporządzenia.

Specjalistyczny program szkolenia PZŻ realizowany jest w dwóch sesjach szkoleniowych o wymiarach 72 pierwsza i 90 godzin druga, co daje łącznie 162 godziny wykładów, seminariów, ćwiczeń i zajęć praktycznych na wodzie .

Biorąc pod uwagę fakt, iż kandydat na instruktora musi legitymować się stopniem co najmniej sternika jachtowego (52 godz.) do uzyskania którego niezbędne jest również opanowanie zakresu programowego na podstawowy patent żeglarski (120 godz.) Kurs podstawowy i rozszerzony (żeglarz + sternik).

Do przystąpienia do egzaminu na patent sternika jachtowego (w końcu kapitana morskich jachtów w żegludze przybrzeżnej - najbardziej narażonych na kolizje i wypadki) kandydat musi wykazać się co najmniej 200 godzinami udziału w rejsach morskich. Daje to minimum 372 godziny szkolenia i praktyki tak przydatnej w ewentualnej działalności instruktorów związku sportowego.

W omawianym rozporządzeniu w odniesieniu do instruktorów rekreacji ruchowej w specjalności żeglarstwa powszechnego! jakby o tym zapomniano.

W praktyce szkoleniowej PZŻ jest to wymiar minimum 534 godzin szkolenia podstawowego, rozszerzonego i specjalistycznego aby kandydat na instruktora żeglarstwa został dopuszczony do egzaminu końcowego. Do tego wymiaru godzinowego nie wliczono godzin kursów kuratorium oświaty organizowanych często dla opiekunów - wychowawców kolonijnych i obozowych, a także kierowników placówek wypoczynku dzieci i młodzieży. Niektórzy organizatorzy kursów instruktorskich włączają powyższe szkolenia do programu kursu specjalistycznego podnosząc kwalifikacje kandydatów na instruktorów.

Program specjalistycznego kursu instruktorów związku sportowego w najbliższym czasie zostanie zapewne częściowo zmodyfikowany aby mogli oni swoją działalność zawodową prowadzić jak najlepiej.

Świadomość faktu, iż specjalistyczne programy szkolenia PZŻ nie pozostają w tyle za oficjalnymi wymaganiami urzędowymi oraz z uwagi na sprawdzoną przez dziesiątki lat formułę instruktora żeglarstwa i rolę społeczną samego żeglarstwa, a także wpisanie się chlubnie w historię kultury fizycznej i oświaty naszego kraju przez Polski Związek Żeglarski, pozwala nam zająć pewne stanowisko w sprawie uprawnień zawodowych dla kadry instruktorskiej PZŻ i wypracować wspólnie z właściwymi urzędami adekwatne do oczekiwań jednoznaczne regulacje prawne.

Nasuwa się też pytanie, czy przy istniejącym prawnym, enigmatycznym stanie rzeczy istnieje możliwość takiego interpretowania przepisów państwowych oraz związkowych aby można było założyć, że faktyczna w praktyce od długiego czasu działalność zawodowa instruktorów żeglarstwa, ma podstawy prawne.

Jest to o tyle istotne dla instruktorów, którym uprawnienia w konsekwencji nadaje ogólnokrajowy związek sportowy, lecz może pośrednio czyni to na podstawie delegacji państwowych!?

Status prawny instruktora PZŻ, wynikający z niżej przedstawionej zawiłej interpretacji jest jednak nieco "domyślny" i czy na tyle mocny aby ostał się w "próbie sądowej" . Spróbujmy!

Nieszczęsne Rozporządzenie MEN z dnia 12.09.2001 r. w sprawie szczegółowych zasad i warunków prowadzenia działalności w dziedzinie rekreacji ruchowej , nakłada wymóg w paragrafie 2.1.2 ... wyznaczenia osoby odpowiedzialnej za przebieg zajęć, posiadającej kwalifikacje zawodowe, o których

mowa w art. 44 ust. 1, ustawy z dnia 18 stycznia 1996 r. o kulturze fizycznej, zwanej dalej "ustawą".

Natomiast z tejże treści ustawy, Rozdziału 8 - Kadry Kultury Fizycznej, art. 44 .1 ustawy o kulturze fizycznej obok uprawnień zawodowych nauczyciela wychowania fizycznego, instruktora lub trenera istnieje zapis o innych uprawnieniach określonych odrębnymi przepisami (czy w tym instruktorów związkowych?)

A jeśli, to :

1. W rozporządzeniu z dnia 12 września 1997 r w sprawie uprawiania żeglarstwa. (Na podstawie art. 53 ust. 2 ustawy z dnia 18 stycznia 1996 r. o kulturze fizycznej) w par.27.1 zapisano, iż: [...] patenty żeglarskie ...[autor: czy w tym instruktorskie?] ...nadaje zarząd PZŻ [...].
2. W punkcie 2 określono, to także w przypadku zarządu PZMiNW, do patentów tego związku.
3. Jeśli przyjmiemy, że w intencji ustawodawcy było pod pojęciem "patenty żeglarskie" określenie również patentów instruktorskich, to biorąc pod uwagę zapis z par. 3.1 ustawodawca ceduje prawo nadawania patentów żeglarskich na Polski Związek Żeglarski i odpowiednio przy patentach motorowodnych - Polski Związek Motorowodny i Narciarstwa Wodnego.
4. Można także przyjąć, idąc tym tropem interpretacyjnym, że uprawniony przepisem państwowym do nadawania "uprawnień żeglarskich", Polski Związek Żeglarski czyni to na podstawie między innymi regulacji już związkowej, a konkretnie wszystkim znanego, na podstawie Uchwały Zarządu PZŻ z dnia 23.03.1996 r. Regulaminu Stopni Instruktorów Żeglarstwa PZŻ.

Jest to jednak zawiła i tendencyjna interpretacja, a bez opinii prawnej samego ustawodawcy ("co autor miał przez to na myśli" - na którą PZMiNW czeka już kilka lat), lub nowej po 2001 roku, czytelnej regulacji prawnej mamy nadal nieokreślony status zawodowy! Ale jest nadzieja, że po 1 maja 2004 roku, minister właściwy do spraw kultury fizycznej (MENiS), będzie zobligowany się tym tematem szybko zająć...

Rafał Jan Krause jest magistrem pedagogiki, pełni funkcje vice-komandora ds. szkolenia Polskiego Klubu Morskiego w Gdańsku, zawodowo pracuje jako pedagog w ośrodku wychowawczym oraz jako społeczny kurator sądowy w Gdańsku
e-mail: [nawigator97\[at\]hotmail.com](mailto:nawigator97[at]hotmail.com)